

GRAAG UITERLIJK MAANDAG VOCHTEND 21 AUGUSTUS RETOUR VOOR VERZENDING AAN BNC

TER BESLISSING

Aan
de minister

Generale Thesaurie
Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

BNC fiche Contant geld als wettig betaalmiddel

Aanleiding

De Europese Commissie heeft op 28 juni jl. een pakket 'gemeenschappelijke munt' gepresenteerd. Het pakket bestaat naast het voorstel voor de digitale euro (deze heeft u al separaat toegestuurd gekregen), uit een voorstel voor een verordening ten aanzien van contant geld als wettig betaalmiddel.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met de verzending van bijgevoegd concept BNC-fiche aan de BNC waarin de inzet van het kabinet t.a.v. het voorstel is opgenomen?
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's? Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Kernpunten

- Het voorstel houdt allereerst een acceptatieplicht voor contant geld in.
- Twee uitzonderingen zijn volgens het voorstel toegestaan:
 1. Contant geld kan te goeder trouw worden geweigerd, wanneer dit is gebaseerd op legitieme en tijdelijke gronden in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel, bijvoorbeeld bij een klein bedrag willen afrekenen met een grote coupure.
 2. Als voorafgaand aan de betaling de begunstigde met de betaler een ander betaalmiddel is overeengekomen. Onduidelijk is nog of hieronder de pin-only bordjes vallen.
- De acceptatieplicht is niet van toepassing op aankopen van goederen en diensten op afstand, bijvoorbeeld online.
- Daarnaast bevat het voorstel een plicht tot voldoende en doeltreffende toegang tot contant geld middels bijvoorbeeld geldautomaten.
- Lidstaten moeten een bevoegde autoriteit aanwijzen die jaarlijks de naleving van de acceptatieplicht en de toegang tot contant geld monitort en hierover rapporteert aan de Commissie. De autoriteit moet 'benodigde bevoegdheden' krijgen.
- Als een lidstaat vaststelt dat de acceptatie van of toegang tot contant geld onvoldoende is, dan moet deze maatregelen nemen en hierover aan de Commissie rapporteren. Mochten deze maatregelen onvoldoende zijn volgens de Commissie, dan stelt de Commissie aanvullende lidstaatspecifieke maatregelen op, die binnen een gestelde termijn door een lidstaat moeten zijn uitgevoerd.

Datum

10 augustus 2023

Notanummer

2023-0000188512

Bijlagen

1. BNC-fiche
2. Voorstel EU COM Veror
3. Impactanalyse EU COM

- Daarnaast moeten lidstaten sancties bij overtreding van de verordening invoeren en een klachtenregeling opzetten.
- Vanwege de verplichte acceptatie van zowel contant geld als de digitale euro, moeten deze twee tegen elkaar inwisselbaar zijn.
- In het BNC-fiche onderschrijft het kabinet het belang van een algemene acceptatie van contant geld, zeker nu digitale betaalmiddelen, waaronder een mogelijke digitale euro, meer gebruikt zullen worden. Wel vindt het kabinet het van belang dat een acceptatieplicht proportioneel en uitvoerbaar is en dat een voorstel hiervoor voldoende duidelijk is. Het kabinet is van mening dat het Commissievoorstel in de huidige vorm hier nog niet aan voldoet.
- Zo is bijvoorbeeld nog onduidelijk of pin-only bordjes onder de uitzonderingen vallen. Dit zou niet te prevaleren zijn, omdat hiermee de acceptatie van contant geld aanzienlijk verlaagd kan worden. Op de eerste raadsvergadering kwamen hier veel vragen van lidstaten over.
- Onduidelijk is ook of de acceptatieplicht ook toeziet op andere betalingsverplichtingen, in het bijzonder (maar niet uitsluitend) betalingsverplichtingen van of aan overheden en het betalen in bijvoorbeeld bussen of trams.
- Het kabinet heeft aarzelingen bij de precieze vormgeving van de uitzonderingen. Een belangrijk toetskader het voorkomen van disproportionele uitvoeringslasten en het voldoen aan andere beleidsdoelen, zoals het tegengaan van witwassen en terrorismefinanciering. Het kabinet zet zich in voor voldoende ruimte voor dergelijke aanvullende uitzonderingen.
- Het fiche is met EZK, JenV, BZ en DNB afgestemd. SZW en BZK zijn gevraagd, maar hebben niet gereageerd.

Toelichting

- De aanleiding voor het voorstel is dat nergens op EU-niveau duidelijk is gemaakt wat de status van contant geld als wettig betaalmiddel inhoudt. Daarnaast is er een sterk afnemend gebruik van contant geld de laatste jaren, o.a. door de COVID-19 pandemie.
- Op basis van het door ELTEG opgestelde rapport¹ heeft de Commissie nu een verordening opgesteld, met als doel de status als wettig betaalmiddel van eurobiljetten en -munten te verduidelijken en de risico's in het afnemende gebruik van contant geld te adresseren.
- De Commissie stelt dat het de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU met betrekking tot de zaak *Hessischer Rundfunk*² in wetgeving codificeert. In deze zaak staan o.a. de sleutelaspecten van het begrip 'wettig betaalmiddel', namelijk (1) verplichte aanvaarding (2) tegen de volledige nominale waarde (3) met als gevolg dat de debiteur zich van diens betalingsverplichtingen kan kwijten.

In onderstaande tabel staan de belangrijkste onderdelen van het pakket met de kabinetsinzet en waar bekend een eerste inschatting van het krachtenveld.

¹ ELTEG bestaat uit experts van de lidstaten zie *Final report of the Euro Legal Tender Expert Group (ELTEG) of 6 July 2022, Ares(2022)5045125, <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/document/85940/download>*

² HvJ EU 26 januari 2021, gevoegde zaken C-422/19 en C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63 (*Hessischer Rundfunk*).

Voorstel	Appreciatie	
Reikwijdte acceptatieplicht	Onduidelijk welke transacties en betalingen onder de reikwijdte van het voorstel vallen. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking</u>	
Uitzonderingen acceptatieplicht	Van belang dat de uitzonderingen objectief en handhaafbaar zijn. Daarnaast onduidelijk welke vrijheid lidstaten hebben om zelf aanvullende uitzonderingen op de acceptatieplicht te introduceren. Noodzaak voor permanente uitzonderingen bijvoorbeeld om redenen van algemeen belang. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking.</u>	Internationale en diplomatieke belangen
Geen bijkomende vergoedingen	<u>Steun.</u> Het gebruik van contant geld als toonbankbetaalmiddel moet niet worden ontmoedigd, en het verbod op bijkomende vergoedingen is daarmee in de geest van het Convenant Contant Geld en het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel.	Internationale en diplomatieke belangen
Inwisselbaarheid van een digitale euro met contant geld	<u>Steun.</u>	Internationale en diplomatieke belangen
Commissie kan in uitvoeringshandelingen aanvullende uitzonderingen introduceren 'van monetairrechtelijke aard'	Onduidelijk wat dit begrip behelst en wat voor soort uitzonderingen de Commissie voorziet. Hierdoor is het mandaat dat aan de Commissie wordt toegekend om de uitvoeringshandelingen op te stellen onduidelijk. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking</u>	Internationale en diplomatieke belangen
Eenzijdige uitsluiting vooraf van contanten	Het kabinet zal uitleg vragen over de verhouding van deze bepaling tot de uitzonderingen op de acceptatieplicht. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking</u>	Internationale en diplomatieke belangen
Plicht tot waarborging toegang tot contant geld	In het voorstel van de Commissie is niet geëxpliciteerd wat onder 'toegang tot contant geld' wordt verstaan. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking.</u> Wel bevat het voorstel vergaande bevoegdheden voor de Commissie om, in overleg met de ECB maatregelen, op te stellen over acceptatie en toegang, die de lidstaten vervolgens verplicht moeten uitvoeren. Het kabinet vindt dat in dit verband kritisch moet worden gekeken naar de verdeling van bevoegdheden tussen de Commissie, de ECB en de lidstaten, en de proportionaliteit van dit voorstel, en zal dit vraagstuk inbrengen.	Internationale en diplomatieke belangen

Voorstel	Appreciatie
Nationale bevoegde autoriteit die jaarlijks de acceptatie van contant geld en de toegang tot contant geld monitort, en hierover rapporteert aan de Commissie en de ECB	De wens voor eenvormige statistieken is duidelijk, maar gegevensverzameling moet proportioneel zijn en niet een te grote last vormen voor de uitvoering en de betrokken sectoren. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking.</u> Internationale en diplomatieke belangen
	Internationale en diplomatieke belangen
Klachtenloket	Onduidelijk hoe het klachtenloket zich verhoudt tot handhaving. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking.</u> Internationale en diplomatieke belangen
	Internationale en diplomatieke belangen
Plicht tot stellen van sancties op overtreding van de verordening en actief toezicht te houden	Het kabinet heeft twijfels bij de wenselijkheid, handhaafbaarheid en proportionaliteit van administratiefrechtelijke handhaving van de acceptatieplicht. Het kabinet vraagt zich hierbij af waarom lidstaten niet de ruimte krijgen om van de acceptatieplicht een civielrechtelijk recht te maken voor betalende, waarbij geschillen over betalingen aan de burgerlijke rechter worden voorgelegd. <u>Verzoek Commissie om verduidelijking.</u> Internationale en diplomatieke belangen
	Internationale en diplomatieke belangen

Communicatie

Het BNC-fiche zal door BZ naar de Tweede Kamer worden verzonden na akkoord MR.

Politiek/bestuurlijke context

- In dit BNC-fiche doet u een toezegging af: In het Commissie Debat Financiële Markten (21 juni jl.) heeft u op vragen van de VVD toegezegd aandacht te zullen hebben voor de proportionaliteit van het voorstel, met name ten aanzien van de kosten en lasten van toonbankinstellingen.
- In het impact assessment schrijft de Commissie dat de voorgestelde acceptatieplicht geen gevolgen heeft voor de administratieve lasten voor het bedrijfsleven, omdat het een codificatie van jurisprudentie betreft.
- Het kabinet twijfelt aan (de volledigheid van) die analyse. Het kabinet zet in op zo min mogelijk lasten voor toonbankinstellingen, voor zover dat de brede acceptatie van contant geld niet in de weg staat.

Europees

- In juli is een eerste raads werkgroep over dit voorstel geweest. Lidstaten verwelkomden over het algemeen dit door sommigen langverwachte voorstel.
- Vragen waren er o.a. over de (on)duidelijkheid van de uitzonderingen op de acceptatieplicht en de volledigheid bij de uitzonderingen. Ook waren er vragen over de rechtsbasis, die gelegen is in monetair beleid, wat een exclusieve bevoegdheid van de EU is in tegenstelling tot het contractrecht.

Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Bij openbaarmaking dient deze nota gecontroleerd te worden op zaken die mogelijk niet openbaar kunnen worden, met name op zaken die met het oog op de internationale en diplomatieke belangen en (lopende) EU-onderhandelingen niet openbaar kunnen worden.